

A photograph of several children in a forest, climbing and sitting on large, mossy rocks. The children are wearing colorful outdoor clothing like jackets and hats. The forest has many trees and some autumn-colored leaves on the ground.

ÅRSPLAN 2025 – 2026

Nybu Barnehage – med
skogen som lekeplass

TRYGGHET – VENNSKAP – TID

Velkommen til oss!

I vår barnehage er vi opptatt av barndommens egenverdi og at lek, omsorg, læring og dannelse må sees i tett sammenheng. Hvert enkelt barn hos oss skal bli møtt i eget behov for trygghet, omsorg, tilhørighet, anerkjennelse og de skal kjenne at de er en del av fellesskapet i barnehagen – på sin egen avdeling og i barnehagen generelt. Det forutsetter at alle ansatte hos oss er tilstedeværende, kompetente, engasjerte og har et varmt hjerte for sin profesjon – i alle hverdagens øyeblikk sammen med barna i barnehagen.

Vi skal jobbe for å skape tette, omsorgsfulle og gode relasjoner mellom barn og ansatte og mellom barna, og være et trygt og utfordrende sted der hver enkelt får prøve ut sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Det er viktig for oss å arbeide for at Nybu Barnehage er et trygt sted der barna får oppleve trivsel, glede og utvikling, samt gi barna opplevelse av å bli sett, hørt, forstått, respektert og støttet i sin hverdag.

Denne årsplanen skal gi dere en innsikt i det overordnede arbeidet som er planlagt for dette barnehageåret, og den vil si noe om hvorfor vi tar de pedagogiske valgene vi gjør. Årsplanen gjelder for hvert enkelt barnehageår, og vil være utgangspunkt for den enkelte avdelingens mål og innhold i periodeplaner året gjennom.

I vår virksomhetsplan har vi definert vår barnehagedrift og beskrevet ulike sider ved vår drift som f.eks. våre verdier, barnehagens formål og innhold, fagområder, foreldresamarbeid m.m. Den ligger tilgjengelig på vår hjemmeside: <https://nybu.barnehage.no/Innhold/Side/141802>

Årsplanen og virksomhetsplanen skal sees i sammenheng med hverandre, og de er i fellesskap våre styringsverktøy, arbeidsredskap og dokumenterer barnehagens felles valg og begrunnelser.



«MED SKOGEN SOM LEKEPLASS»

Dette er vårt motto nettopp fordi vi vil bidra til at barn blir glade i naturen, og vi vil være bidragsytere til at barn får erfaringer med naturen som gjør at de fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til alle årstidene. Som barnehage skal vi legge til rette for at barna får et mangfold av naturopplevelser og opplever naturen som en god arena for lek og læring.

Nysgjerrighet på naturvitenskapelige fenomener, opplevelsen av tilhørighet til naturen, og erfaringer med teknologi og redskaper blir viktig for oss å legge til rette for. Skogen er en yndet og god lekeplass for barn, og vi ønsker å gi barna en allsidig hverdag med stor vekt på uteliv gjennom våre fire årstider hvor leken er og skal være sentral. Skogen som lekeplass forandrer seg med årstidene og byr alltid på muligheter for spennende lek, aktiviteter, og uante bevegelsesmuligheter. Den viktigste læringen ute skjer gjennom samtaler, observasjoner og undring. Studier viser at barn som leker mye i utfordrende og uforutsigbare naturmiljøer, oppøver en god romorienteringsevne. Det antas at lek i naturen, inkludert risikofyllt lek, er aktiviteter hvor barn får erfaringer og trening i perseptuell kompetanse som dybde-, form-, størrelses- og bevegelsesoppfatning.

Hvordan barna på de ulike avdelingene får kjennskap og erfaringer gjennom skogen som lekeplass vil være ulikt og vil legges til rette gjennom progresjon. Nedenfor vil avdelingene beskrive litt av hvordan de legger til rette for ulike opplevelser, erfaringer, lek og læring utfra barnas alder.



Blåbæra:

På Blåbæra vil fokuset være at barna skal bli glade i å være ute. Vi vil starte med å gå korte turer i og nær barnehagen; en tur ut av porten og opp i tverrløypa gir barna mange muligheter. Ut over året vil vi gå lengre turer når vi ser at barna mestrer mer og har behov for større utfordringer. Vi samarbeider tett med Eplekartan og vil gå lengre turer sammen med dem.

Våre utflukter og turer kan ha ulikt innhold og målsetninger:

- Sanseturer, hvor vi sanser ulike ting i naturen. Vi kan føle på barken, snøen eller mose. Vi kan lukte på blomster, gresset eller en furunål. Vi kan lytte til fuglesang, vann som renner eller steiner som treffer hverandre. Og vi kan se på skyene, insekter eller snøen som daler fra himmelen.
- Vi kan samle blader, kongler, pinner eller steiner. Vi kan utforske, samtale om det vi har plukket og vi kan bygge videre på det barna synes er interessant med de ulike tingene vi har samlet. For eksempel bruke det som materialer til å bygge, lage kunstverk, landart etc. Det skaper kreativitet og vi bruker finmotorikken.
- Vi kan bruke det naturen gir oss av ulike naturlige hinderløyper med stokker og steiner som barna kan balansere på, klatre over, krype under eller hoppe ned fra.
- Vi kan leke med vann: utforske små bekker og vanddammer, kaste steiner oppi, se ringer i vannet, føle på vannet og hoppe i vannet. Vi kan helle vann fra bøtte og samle vann i bøtte.
- Vi kan bruke naturen året rundt og observere hva de ulike årstidene byr på. Hva endres og hva kjennetegner vår, sommer, høst og vinter?

Det viktigste er å være til stede her og nå; undre oss sammen og sanse alt nærmiljøet vårt har å by på!



Eplekart:

På Eplekartan legger vi stor vekt på uteliv både på uteområdet vårt og på turer i nærmiljøet, og vi er bevisste på det å bruke naturen og skogen som leke- og læringsarena. Dette gir barna nyttige sanseopplevelser, styrker motorikken og gir et godt samhold.

Barnehagens uteområde innbyr til allsidig lek hvor barna får brukt kroppen sin på ulikt underlag gjennom året. I nærmiljøet får vi naturen tett på oss, og opplever og lærer mye. På turer er det rom og tid for at barna kan stoppe opp og undersøke det som interesserer dem.

Vi skal følge med på hva som skjer i naturen i løpet av året og barna skal lære seg å se forandringene gjennom de ulike årstidene. Her tar vi i bruk sansene våre og vi skal undre oss sammen med barna over det vi ser, oppdager og erfarer. Det skal skape nysgjerrighet og lysten til å lære mer.

I barnehagen snakker vi om det som skjer ute i naturen. Når vi er på turer ser og opplever vi ulike ting som vi tar det med oss tilbake til barnehagen. På denne måten lærer barna mye og blir mer oppmerksomme. Vi kan oppleve å se dyr, spor av dyr, ulike småkryp og forskjellige blomster og planter.

Vi ønsker at skogen skal være et sted som barna setter pris på å være. Et sted der barna kan leke fritt. Å komme tilbake til de samme stedene over tid gjør at barna tar opp igjen lek de har hatt før. Lek i skogen vil også bidra til at barna blir glade i naturen og dermed også lærer seg å ta vare på den og det som lever i den.

Lek med naturmaterialer er bra for fantasien; det å finne steiner og kongler som kan være noe annet er spennende, eller å sette seg på et vindfelt tre og fly til Syden.

Å ha samlingsstund utendørs gir en annen stemning på mange måter. Der blir naturen rommet, og lys og lyd blir annerledes. En fortelling kan oppleves på en annen måte. I skogen kan vi også finne forskjellige ting vi kan bruke til å lage lyd og rytmer.

På utedager tar vi med oss matpakka ut og det er viktig at barna skal få oppleve den samme roen som vi har ved måltidet inne. Vi har som mål å tilberede enkel mat ute en gang iblant slik at barna kan få med seg den gode opplevelsen det gir.

Vi ser fordelene med å gå på turer med små grupper. Opplevelsen blir en annen med færre barn og det tas hensyn til alder og ferdighet.

Å bruke kroppen sin ute, prøve ut nye ting og beherske det er positivt og gir barna mye mestringsfølelse. Barna vil ofte utfordre seg selv både i de kjente og trygge omgivelsene og på nye steder.



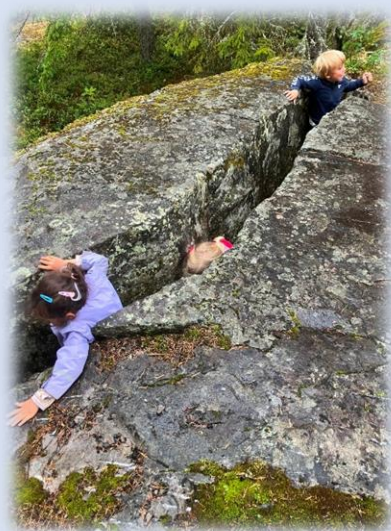
Nybu Barnehage – med skogen som lekeplass

Tyttebæra:

Skogen og nærområdet vårt har et rikt mangfold av muligheter for lek, utforsking, kreativitet og læring. Her er det steiner i ulike størrelser, trær i ulike høyder og variert terreng hvor barna får utfordringer tilrettelagt av naturen selv. Barna blir kjent med egne grenser og gir seg selv utfordringer tilpasset mestringsnivå, trygghet og mot.

Fantasien i leken får en ny dimensjon ute i naturen hvor det er nok av alt. Kongler, pinner, steiner og blader ol. innbyr til allsidig lek og samarbeid. Skogen er et magisk sted hvor barna blir kjent med hverandre på en annen måte og leken blomstrer i mangfoldet av muligheter. Vennskap etableres, kreativiteten blomstrer, nysgjerrigheten trigges og kroppen utfordres.

Skogen og nærområdet vårt blir flittig brukt gjennom hele året, på turdager, i mindre grupper og spontant i hverdagen. Gjennom de ulike årstidene vil barnehagens flotte nærområde bli brukt til skiturer, aking, trugeturer, skøyter, uteuke, høsttur, klatring, balansering, sykle, barnehagens grillhytte, lån av grillhytta og naturlekeplassen til Øversveen barnehage, Åveita, Kleivbakken, bålplassen vår og vi vil også lage egne utfordrende lekemiljøer i skogen. Vi ønsker å gi barna gode opplevelser, erfaringer og glede med å være ute på tur i skogen, som kan følge barna videre i livet. Aktiviteter som å lage mat på bål, være med å fyre opp bål, spikke, studere småkryp, se etter dyrespor, plukke bær og blomster, lytte, bygge hytter, og studere og undre oss sammen, vil være noe av det barna vil få oppleve gjennom året på Tyttebæra. Vi lærer å bli glad i og ta vare på naturen rundt oss.



ALF PRØYSEN – vårt fordypningsområde

Visesangeren og forfatteren Alf Prøysen er godt kjent for de fleste av oss, og vi ønsker å bringe kulturarven han ga oss videre til barna i barnehagen vår. Mange av hans sanger og fortellinger står seg fortsatt godt, og synges og fortelles både i hverdagen og i juletiden. Alf Prøysen betegnes som koselig, lun og snill forfatter. Han er født 23.juli 1914 på husmannsplassen Prøysenstua på Rudshøgda og er sånn sett i vårt «nærområde». Kanskje har mange vært på ulike arrangementer på Prøysenstua også. Han har skrevet mange kjente og kjære barnesanger, og det er laget flere barneforestillinger med hans musikk; «I bakvendtland», «Hometitten» og «Teskjekjerringa». Sammen med Anne-Cath Vestly og Thorbjørn Egner bidro han til gullalder i norsk barnelitteratur i 1950-årene, og vi er vel mange som kan nevne flere kjente sanger og fortellinger fra de alle tre. Av sanger til Alf Prøysen kan vi nevne: «Bolla pinnsvin», «Musevisa», «Helene Harefrøken», «Julekveldsvisa», «Soltrall», «Nøtteliten», «Romjulsdrøm» etc. Særlige gjengangere og tema i hans viser og fortellinger er omsorgen for de minste, både mennesker og dyr. Alf Prøysen døde 23.november 1970, bare 56 år gammel av kreft.

I barnehageåret 25/26 vil vi i fellesskap fordype oss i hans forfatterskap og ulike sanger, og det vil være en paraply for det tverrfaglige arbeidet i barnehagen. Hver avdeling vil la barna få kjennskap og erfaringer til ulike viser, barnesanger og fortellinger utfra barnas alder. Nedenfor vil hver avdeling beskrive hva som vil være viktig for de og gi litt innblikk i hovedtrekkene i deres arbeid dette året.

Blåbæra:

Vi vil ha høytlesning og bruke konkrete utfra ulike fortellinger, historier og sanger. Barna vil få dramatisere fortellinger og leke med figurer for å utforske fortellinger og historier på en aktiv måte. Vi vil også uttrykke ulike verk av Alf Prøysen gjennom forskjellige formingsaktiviteter. Gjennom temaet vil barna utvikle språk og fortellerevne, lære tall og mengde, utvikle positivt forhold til bøker og fortellinger, og oppleve fellesskap og inkludering.

Eplekanten:

Vi skal bli kjent med noe av det Alf Prøysen har skrevet for barn. Vi vil bruke tekster barna kjenner fra før, men de skal også introduseres for nye. Her er det et mangfold å velge i, og vi vil bruke dette alene men også parallelt med de andre temaene våre. Tekstene hans kan flettes inn i mye av det vi jobber med. Både sanger og fortellinger kan formidles på ulike måter ved hjelp av konkrete og enkle dramatiseringer. Vi kommer også til å ha formingsprosjekter i sammenheng med dette, og det skal vises på avdelingen.

Tyttebæra:

Ved bruk av konkrete og bilder skal vi snakke om hvem Alf Prøysen var, hvor han bodde og hvordan han levde. Vi skal også bli bedre kjent med han gjennom mange av hans verk: sanger, fortellinger, dikt og eventyr. Vi har en fast sang i måneden som vi blir godt kjent med og barna skal få oppleve glede og mestring ved å synge i et felles kor for hele barnehagen. Vi ønsker å formidle hans tekster ved fortelling, dramatisering og bruk av konkrete der sang og musikk vil stå sterkt i fokus. Gjennom sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid vil barna få kjennskap til ulike språkformer og dialekter.

SYNGE I KOR

Vi opplever at dagens samfunn skal gå i et forrykende tempo og at vi har mistet «hverdagssangen» litt. Ved å ta i bruk Alf Prøysen sine fortellende sanger og kjente fortellinger ønsker vi å bruke tid til å spesielt synge hans sanger. Sangene er som små fortellinger fra start til slutt – man kan ikke synge en del av sangen uten å miste det samlede innholdet. Derfor skal alle barna i Nybu synge sammen i kor! Barna på hver avdeling deles inn i to grupper, og hver gruppe møtes i fellesskap på Eplekartan annenhver tirsdag. Det er Thilde, Laila og Liam som hovedsakelig er de ansvarlige.

Og hva er å synge i kor? Det er bevegelse, sangglede, rytme, pusting, være stille, bruke kroppen som instrument, samlende, lytte, oppleve fellesskap, og ta instruksjoner. Forskning viser at det å synge sammen i kor frigjør endorfiner og vi opplever felles glede. Interessante effekter av å synge sammen i kor er også at det endrer pustemønsteret vårt og hjerterytmen synkroniserer seg. Når man synger puster man roligere enn normalt og man puster ofte samtidig, og pusten påvirker hjerterytmen. På utpust gir vagusnerven – som går fra hjernen til hjertet – beskjed om å sakke farten, og på innpust om å slå forttere. Å synge i kor synkroniserer også sangernes muskelbevegelser og nerveaktivitet i store deler av kroppen. Det kan også ha emosjonelle konsekvenser for sangerne da vagusnerven også er involvert i følelsene våre. Forskning viser at musikk påvirker mer enn bare sentrale punkter i hjernen, store deler av både høyre og venstre hjernehalvdel er i aktivitet. Å synge sammen er bra for utvikling av den gjensidige kommunikasjonen vår, og er samtidig sterkt medvirkende til å forberede barnas hjerne til å lære seg språk. Og hvis vi samtidig oppfordrer til bevegelse og dans vil de lære balanse, koordinasjon og rytme.



Fagområder som spesielt vil berøres av dette er:

- *Kommunikasjon, språk og tekst:* Uttrykke følelser, tanker, skape relasjoner, lek, begrepsforståelse, variert ordforråd, rim, rytme, lyder, mangfold av uttrykksformer, eventyr, fortellinger, etc.
- *Kropp, bevegelse, mat og helse:* oppleve glede og mestring ved allsidig bevegelseserfaringer, koordinasjon, kroppsbeherskelse, trygg på egen kropp etc.
- *Kunst, kultur og kreativitet:* estetiske uttrykksformer, kreativitet, skaperglede, kunst, kultur, skapende virksomhet, kulturopplevelser
- *Etikk, religion og filosofi:* utforske og undre seg over filosofiske spørsmål, kjennskap til og reflektere over normer og verdier, ulike måter å forstå ting på, interesse og respekt for hverandre og forstå verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap etc.
- *Nærmiljø og samfunn:* erfare at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse, bli kjent med steder i nærmiljøet, bli kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner etc.



GLIMT FRA VÅR HVERDAG



Nybu Barnehage – med skogen som lekeplass

LEK

Lek er noe man gjør for lekens skyld – det trengs ingen ytterligere motivasjon enn trangen til å leke. Barn som leker, gjør det ikke for å nå et mål eller bestemte resultater – leken er spontan og egenmotivert. Leken skal ha en sentral plass i barnehagen og dens egenverdi skal anerkjennes. Her skal barna ha en arena for å utvikle seg og lære, og den skal gi rom for sosial og språklig samhandling.



Leken handler på et dypere sett om å lære og mestre noe som er av stor betydning for barna i deres liv. Gjennom leken lærer mennesker å mestre oppgaver og videreutvikle evner de har bruk for gjennom livet, noe barna selvfølgelig er helt uvitende om. Utviklingspsykologien har vært opptatt av at egenmotivert frilek i seg selv er en aktivitet som medfører allsidig læring. «Donald Winnicott beskrev leken som et rom der et barn kunne utforske sin egen indre verden i samspill med miljøet rundt seg. Dette «rommet» mellom indre og ytre kaller han «det potensielle rommet», et sted der det subjektive møter det objektive, der barnet kan utforske egen fantasi og skapertrang i forhold til den virkelige verden» (Lunde og Brodal, 2022). Lek handler om å forstå seg selv og andre. Den sosiale siden av lek er sentral for en god mental helse fordi leken utvikler evnen til å forstå og koble oss til et fellesskap. I rolleleken lærer barn å regulere seg i forhold til hverandre, og på den måten praktiserer de en form for selvkontroll. Her må barn moderere seg, forhandle og tilpasse seg andre for å få delta. Barnas egenmotivasjon, opplevelsen av driv og glede ved å leke bidrar til å opprettholde rammen i leken, og gjør at barna aksepterer større tilpasninger enn ellers.

Det å forstå, klare å etablere gode relasjoner og samarbeide med andre er grunnleggende for både vår sosiale og fysiske helse, og det lærer barn gradvis fra de er helt små gjennom lek og samspill. Det å kunne ta andres perspektiv, forstå andres følelser og seg selv i relasjon til andre er sentralt for all sosial samhandling.

Som barnehage er det derfor viktig at vi legger til rette for lek, vennskap og barnas egen kultur. Vi skal sørge for et rikt barnehagemiljø av materialer av ulike slag som inviterer til lek, samhandling og fellesskap. Vi må være kompetente, kunnskapsrike og kloke ansatte som observerer, tar initiativ og aktivt bidrar til at barn kommer inn i lek. Vi skal være støttende stillas, engasjerte og bidra til at barn opplever humor, spenning og glede gjennom lek. Og ikke minst skal vi se viktigheten av å sette av TID og ROM til lek. Lek er barnas primære væremåte.



RISIKOFYLT LEK

Alle barn søker naturlig å bli kjent med sin egen kropps muligheter og begrensninger, og det skjer gjennom å leke, prøve og erfare. «*Lek er en frivillig aktivitet der aktiviteten i seg selv er viktigere enn målet, den er drevet av indre motivasjon hos den som leker, og det er den/de som leker som har kontrollen over situasjonen*» (Bateson, 2005; Lillemyr, 2021). Gjennom leken blir barna kjent med seg selv og hva de er i stand til å klare. Mye av barns lek handler om å overskride grenser, prøve nye ting og sette seg selv på prøve, og et viktig element i leken er uforutsigbarhet. Det er gjennom å våge å ta sjansen på å kaste seg ut i lek og aktivitet barna ikke har prøvd før – å prøve og feile – at barn møter og lærer om verden. Gjennom lek søker barn risikoopplevelser og spenning. Risikofylt lek beskrives som *spennende og utfordrende lek som involverer usikkerhet og en risiko for fysisk skade* (Sandseter, 2014). For å gjenkjenne og observere risikofylt lek deles den inn i seks kategorier (Sandseter/Kvalnes, 2024):

- 1) Lek med høyde: klatre, hoppe fra høyder, balansere
- 2) Lek med fart: sykle i høy fart, aking, springe ukontrollert, rutsjing
- 3) Lek med farlig redskap: kniv, hammer, tau, øks, sag
- 4) Lek nær farlige elementer: å falle i eller inn i noe; vann, sjø, bål, stup
- 5) Lek som innebærer kamp: bryting, slåssing, fekting med stokker
- 6) Lek der barn kan forsvinne/gjemme seg: tilfeller der barn leker uten oppsyn, i skogen, uten «gjerder»

I tillegg til disse seks kategoriene har Rasmus Kleppe, som har studert risikofylt lek i alderen 1-3 år, tilført to kategorier til:

- 1) Lek som innebærer sammenstøt: krasje med sykkel i vegg etc. for lekens skyld
- 2) Overført risiko/spenning: yngre barn ser/observerer andre barn gjøre noe skummelt uten å delta selv

I Rammeplan for barnehagen står det: «*Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer*». I barnehagen bør barn kunne lære seg gradvis noe om sine egne muligheter og begrensninger, og dette krever et gjennomtenkt læringsmiljø som byr på utfordringer, er spennende og utviklende. Ved å få muligheter til å skaffe seg erfaringsgrunnlag med risikosituasjoner benytter barn disse erfaringene aktivt når de skal vurdere og håndtere risiko i andre situasjoner. Dessverre viser studier at barns muligheter for fri lek, spesielt utendørs og i naturomgivelser, er på en bratt synkende kurve. Vi ser at det er økende begrensninger knyttet til barns lek: barn overvåkes mer av foreldrene, leker mindre i naturområder, deltar mindre i selvorganisert lek utendørs, og barnehageansatte begynner å begrense barnas utendørs lek på grunn av sikkerhetsregler. Dersom vi aldri hadde vært villige til å ta risiko ville vi aldri ha lært å gå, springe, svømme, sykle, koke egg, kjøre bil etc. I voksen alder er vi avhengig av at vi er i stand til å tilpasse oss nye situasjoner, problemer, og håndtere utfordringer. Derfor må barn gjennom lek og aktivitet få mulighet til å utvikle realistisk følelse av risiko og få trene på å håndtere det uventede, og det er samtidig viktig at det er en naturlig progresjon i den eksponeringen.

Peter Gray fremhever lekens betydning for å utvikle indre motivasjon, lære seg å ta beslutninger, løse problemer, utøve selvkontroll og følge regler, regulere følelser, etablere vennskap og komme overens med andre og oppleve glede. Gjennom alle disse effektene fremmer lek en sunn mental helse og motstandsdyktighet overfor livets vanskelige erfaringer (Lunde og Brodal, 2024). En hypotese basert på norsk forskningsartikkel peker på at barns reduserte muligheter til risikofylt lek kan være en av årsakene til økende angsttilstander hos barn og unge. Leken gir barn en ramme der opplevelsen av angst kan håndteres, der barna har en form for indre kontroll – det er ikke omgivelsene som styrer, men barna selv. **Barnets evne til å være alene og tåle egne følelser er viktig for å bli en stabil og selvstendig voksen.** Å oppleve mestring av aktiviteter og situasjoner som i utgangspunktet oppleves skumle og man kanskje frykter litt, gir gode opplevelser av egne ferdigheter og egen kompetanse. Da bygges selvtillit og god selvoppfatning.

På denne bakgrunnen ønsker vi i Nybu å bli enda mer bevisste ansatte - som veiledere og støttehjelpere - for barn i sin naturlige søken etter risikofylt lek. Vi ønsker å bidra til å jobbe med mennesket som en helhet og ser viktigheten av risikoleken i den psykososiale livsmestringen – her og nå og livet ut!



Blåbæra:

Personalet legger til rette for ulike type risikolek for de minste. Inne har vi madrasser i ulike høyder, kasser å klatre på, noe å krype igjennom eller over. Skal barn få tak i noe må de kanskje stå på tå, eller finne noe å skyve på som de kan klatre opp på.

De yngste barna vurderer sannsynligheten for å falle, men ikke konsekvensen. De leker med risiko utfra sitt ståsted. De kaster seg ned på madrassene våre, de øver på hastighet (løper fram og tilbake), sammenstøt – kræsjer, løper inn i veggen, eller stikker av og gjemmer seg bort for de voksne. Vi som kjenner barna må legge til rette ut fra det enkelte barnets ståsted. Ute ser man risikolek i huska; hvor stor fart tåler jeg, og hva er nok for meg! Inn og ut av sandkassa, opp og ned fra sykler, kanter, eller kanskje en tur opp mot grillhytta, løpe eller skli ned igjen. Nøling, frykt, gledesfylt spenning, og ikke minst mestring er følelser knyttet til risikolek. De minste barna leker risikolek mer alene, og mer kortvarig enn de eldre. De observerer, leker ved siden av, og hermer.

Eplekarten:

Barn gjør nye erfaringer og opplever mestring daglig. Å bruke kroppen sin, prøve ut nye ting og beherske det er positivt og spennende. Barna vil utfordre seg selv og kjenne på egne grenser både i de kjente og trygge omgivelsene, og på nye steder. I lek både ute og inne vil de utvide grensene sine alene og sammen med andre. For barna på Eplekarten ser vi den risikofylte leken ofte daglig i blant annet: løpe i nedoverbakke, huske, teste ut farten på huska og mange lærer å huske i ståfart før de mestrer å sitte selv å ta fart, hoppe fra elementer de klatrer opp på både inne og ute, de prøver ut biler/sykler i nedoverbakke, balanserer på høye kanter/murgjerder, og de kjenner på det å tørre og våge. Det er naturlig at barn søker spenning og vil kjenne på at det kiler i magen, og det er viktig at vi ansatte er støttende og veiledende i disse situasjonene. Etter hvert som barna kjenner at de mestrer vil de søke nye utfordringer i sitt eget naturlige tempo.

Tyttebæra:

Vi ser stadig mer forskning som dokumenterer at det å få lov til å utfordre seg selv og erfare risikosituasjoner, er bra for barn. Risikofylt lek er en naturlig del av barns lek og det å utforske grenser; hva de får til og hva som er mulig. Dette har positiv betydning for fysisk-motorisk utvikling og for hvordan barn etter hvert klarer å håndtere risiko.

For den praktiske hverdagen på Tyttebæra vil det si at de ulike miljøene vi oppsøker gir barna ulike utfordringer og muligheter for å utforske egne evner og mestring. Hvor høyt tør jeg å klatre, hvor bratt akebakke vil jeg skli i, hvor fort tørr jeg sykle, er denne zipplinen trygg, kan jeg sage denne greina uten å sage meg, kan jeg hoppe fra disse kassene uten å slå meg. Dette er noen av de utfordringene barna kan komme i, og som de gjennom naturlig progresjon og erfaring klarer å vurdere utfra eget mestringsnivå. Vår rolle som ansatte vil da være å støtte barna i deres møte med utfordringer, hjelpe dem til å ta selvstendige valg og legge til rette for utprøving i relativt trygge omgivelser – vi er støttende stillas. Det å slå seg, spikke seg i fingeren ol. er skader som kan oppstå, men som vil gi barna erfaring og evner til å ta egne vurderinger.

GLIMT FRA VÅR HVERDAG



Barn er som sommerfugler i vinden

Noen flyr høyere enn andre,
men alle flyr så godt de kan.
Så hvorfor sammenligne dem?

Hver av dem er forskjellige,
spesielle og vidunderlige



BLÅBÆRA

«Barnehagen er det første steget i et langt utdanningsløp. Det er det første av en rekke overganger i barns liv. Forskjellen fra overganger senere i livet, er at små barn i mindre grad enn eldre barn kan forberedes på overgangen i form av forklaringer og informasjon. De kan heller ikke stille spørsmål om det de lurer på slik eldre barn kan gjøre.» (Barnehageforum - tema barnehagestart)

Vi på Blåbæra ønsker en lang og god tilvenning. Derfor ber vi dere komme tidlig på besøk og over tid, etter dere har fått plass hos oss. Vi er avhengig av god samhandling og kommunikasjon med dere foreldre for å bli kjent med deres barn. Det skjer blant annet gjennom vårt daglige arbeid ved levering og henting, og ved oppstartsamtaler.

«Det aller viktigste for å få barn til å føle seg trygge, er at de føler de blir forstått» (May Britt Drugli, professor i pedagogikk)

Hvordan kan vi tolke og forstå barn som ikke har utviklet verbalt språk? Hvordan gjør vi dem trygge? – Gjennom god kvalitet i barnehagen!

«God kvalitet i barnehagen kjennetegnes blant annet ved ansatte som:

- Er varme, støttende og omsorgsfulle
- Er oppmerksomme på barnets behov
- Responderer på verbale og non-verbale signaler
- Stimulerer barnets nysgjerrighet og ønske om å lære om verden»

(Buøen, Lekahl, Drugli, Berg-Nielsen, Lisøy. (2020) *Trygg før 3*)

Vi er opptatt av å ha et godt læringsmiljø på avdelingen, med et engasjert personale. Det fysiske miljøet inne og ute skal gi barna mulighet til læring og utvikling gjennom samspill og utforskning.

Vi vil aktivt bruke «Tegn til tale» med barna på Blåbæra. Vi har erfart at barna blir lettere forstått, noe som gir mindre frustrasjon og igjen færre konflikter barna imellom.

Barna på Blåbæra skal:

- Oppleve å bli sett
- Forstått
- Respektet
- Få den hjelp og støtte de har behov for

Personalet må legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barn-ansatte, og mellom barn-barn. Vi skal ikke bare gi barna omsorg, men verdsette barnas egne omsorgshandlinger. Vi skal også bidra til at barna kan utvikle tillit til seg selv og andre, og ikke minst å kunne glede seg på andres vegne.

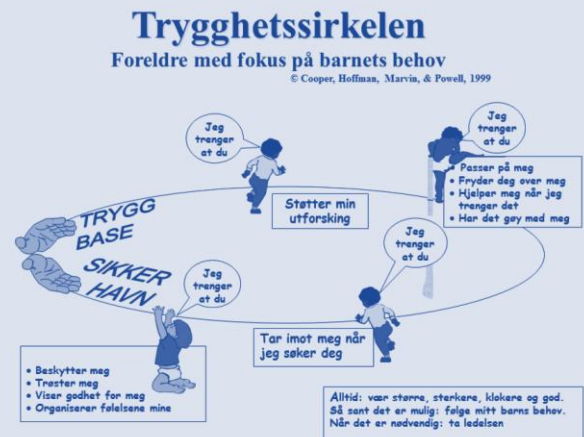
Personalet skal gi barna fysiske utfordringer og stimuli, samt muligheter til «å fylle opp batteriet» slik at de har energi til lek, læring og utforskning. Betydningen av relasjonsbygging og trygghet får følger for hvordan vi jobber med de yngste barna, og vi bruker Trygghets sirkelen aktivt i hverdagen.

Personalet reflekterer jevnlig over: *Hvem er vi i møte med barn, foreldre, kolleger og andre vi møter i hverdagen?* VI, personalet, er vårt viktigste arbeidsredskap!

«Gjennom leken skal barna føle glede, undring, mestring og læring. Vi skal gjennom vårt tverrfaglige arbeide bidra til at barna får en bevissthet på at de er viktige, at de betyr noe, at de kan føle, mene og bidra positivt i sitt eget liv så vel som andres.» (Rammeplan)

Vi vil gjennom året jobbe med:

- Tilvenning
- Hele meg!
 - Meg selv og familien min
 - Kroppen
 - Følelser
 - Med skogen som lekeplass
- Selvstendighet
- Årstidene
- Eventyr/fortellinger
- Musikk, sang og rytmeinstrumenter



EPLEKARTEN



På Eplekarten har vi fokus på barnas læring og mestring gjennom hverdagsaktiviteter og lek. Her skal det være tid og rom for undring og vi skal sammen med barna utforske og oppleve ting. Barna skal få oppleve et stimulerende miljø hvor de får lyst til å leke, lære og mestre. Barna er spontane og nysgjerrige, og det er viktig at de får være med på å utforme og medvirke i barnehagehverdagen.

Et godt samspill mellom barn og ansatte skaper gode relasjoner, som danner grunnlag for å lage et godt fellesskap slik at barna får det bra i barnehagen. Rammer og rutiner som dagen består av skaper trygghet og forutsigbarhet.

Lek er en sentral del av barnas hverdag og store deler av dagen vil være avsatt til lek både ute og inne. Læringen som foregår gjennom lek gir barna blant annet kunnskap om sosial kompetanse og lekeferdigheter som vil vokse med dem etter hvert som de blir eldre. De skal få oppleve at de er betydningsfulle for fellesskapet, kjenne på det å ivareta egne behov men også ta hensyn til andres. Her har de ansatte på avdelingen en viktig rolle for at alle skal kjenne på at de er viktige og blir tatt på alvor.

Selvstendighet skal læres ved at vi lar barna øve på oppgaver som de vil oppleve at de mestrer. Vi legger til rette for at barna skal ha god tid når vi øver på av- og påkledning samt rutinesituasjoner hvor barna etter hvert blir selvstendige. Vi jobber også med at barna kan støtte og hjelpe hverandre. Det å se at andre trenger trøst og oppmuntring og få kjenne på det å bli sett av andre er viktig. De ansatte skal opptre som støttende og oppmuntrende for at barna skal kjenne at de er klare for nye utfordringer.

Uteliv og aktiviteter ute vil være noe vi legger vekt på gjennom hele året. Det vil gi et mangfold av naturopplevelser og barna får brukt kroppen sin mye på ulikt underlag. Naturen skal være en arena både for lek og læring, og vi ønsker at barna skal bli glade i naturen og lære seg å ta vare på den.

Temaarbeid dette året vil være

- Hele meg
- Alf Prøysen
- Naturen året rundt



TYTTEBÆRA

På Tyttebæra er vi opptatt av å la barna få prøve selv og hjelpe hverandre. Om man fortsetter å øve på noe man synes er utfordrende, vil man til slutt klare det og vil gi en opplevelse av glede og mestring. Følelsen er god når man endelig har lært noe man kan vise/lære bort til andre, og vi gleder oss sammen med barna i viktige øyeblikk i hverdagen. Vi vil synliggjøre barnas individuelle styrker og lære dem å sette pris på andres styrker, som vi ønsker fører til at barna godtar og respekterer seg selv og hverandre som de er. Barna skal få oppleve at ulikheter i fellesskapet er en styrke og at vi selv utvikler oss når vi lærer noe nytt av hverandre. Sosial kompetanse er nøkkelen til trivsel i fellesskapet i barnehagen, der det å kunne kommunisere og samhandle godt med andre i ulike situasjoner er grunnleggende. Dette bruker vi mye tid på i hverdagen: hvordan samhandler barna i «frilek», ved matbordet, i garderoben, i kø, på tur, i voksenstyrte aktiviteter etc.

Barna skal oppleve å ha medvirkning i hverdagen på avdelingen, få ytre egne ønsker og meninger, og oppleve å bli møtt, hørt og forstått. De skal oppleve at deres meninger er viktige i barnehagehverdagen, og samtidig oppleve at andres meninger er like viktige. Vi vil i hverdagen gi barna opplevelsen av å skape noe sammen med andre- å mestre sammen.

Vi gir barna oppgaver i hverdagen, som «ukas hjelper», hvor de lærer samarbeid, bidrag til fellesskapet og å hjelpe hverandre. «Ukas hjelper» er med å dekke trallene, ansvar for å dekke på til måltider inne på avdelingen og velge matsang. Ved disse oppgavene får barna erfaringer med å regne ut antall, telle, samarbeide, og planlegge. Vi skal gi barna følelsen av at de er bra nok som de er og at de mestrer – alle er gode og får til noe!

Lek er en viktig arena for utvikling av sosiale ferdigheter, tilhørighet og vennskap. For å legge et godt grunnlag for dette deler vi barnegruppen inn i mindre grupper. Ute- og innegrupper for at vi skal kunne bli bedre kjent med hverandre, skape nye relasjoner, tettere kontakt med oss ansatte og gode forutsetninger for lek og utfoldelse. Gjennom leken bygges vennskap og sterkere relasjoner, som er en grunnleggende kompetanse for livet som ligger foran hvert enkelt barn. Ved å ha fokus på vår rolle som ansatte, barns medvirkning, god språkutvikling og psykisk helsefremmende lekemiljøer gir vi barna muligheter for å utvikle en robusthet de vil ha nytte av videre. Vi jobber aktivt for å ha et godt psykososialt lekemiljø både ute og inne, der det er både udefinerbart og forhåndsdefinerbart materiell. Det gir god og fantasifull lek, som gir barna større utfordringer, engasjement og spenning. Uteliv og uteaktiviteter er noe vi vektlegger hele året. Ute i barnehagen, nærområdet vårt, og i skogen er med på å skape variasjon og innbyr til ulike muligheter i lek og samhandling.

Språkstimulering og begrepsbygging er en viktig del av hverdagen vår, og barna skal være del av et rikt og variert språkmiljø i barnehagen - det skal være morsomt å oppdage nye ord. I hverdag og lek vil felles temaer, samlingsstunder, samtaler, fortellinger, undring, rim, sang og bruk av humor være viktige elementer. Vi bruker eventyr og fortellinger som vil være med på å gi et felles grunnlag for rollelek mellom barna.

Temaer i løpet av året vil være:

- Hele meg
- Vennskap
- Årstider
- Alf Prøysen



Temaene vil prege innholdet i samlingsstund, i kreative prosjekter, på turer, prosjektarbeid, i sang og musikk og i hverdagen på avdelingen.

Vi jobber for å sende fra oss barn som nyter og fryder seg over de gode dagene, men samtidig tåler de dårlige dagene. Da er det viktig at barna kjenner seg selv og hvordan de reagerer i ulike situasjoner. Det må være balanse mellom evnen til empati, samarbeid, selvheldelse, selvkontroll og ansvarlighet. Derfor er det viktig med struktur og normer i hverdagen: **Struktur og normer skaper robuste barn! Robusthet er å reise seg igjen.** Det er å vite at det ikke er verdens ende å tape i et spill, at du tåler å ikke kunne bestemme alt, at du faktisk må gjøre noe du ikke har lyst til, at du ikke alltid kan bestemme hvem du skal være sammen med.

Vi skal sammen med dere foreldre gjøre barna klare for resten av livet! Da er det viktig at vi voksne har mot til å oppdra på en god måte; veilede, være tydelige, sette grenser, snakke, forklare – gjørekompetanse.

I alt vi gjør på Tyttebæra skal grunnlaget ligge i våre verdier: TRYGGHET – VENNSKAP – TID.



KLUBBEN

«Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner» står det i Rammeplan for barnehagen. I Lillehammer mottar skolene barn fra flere barnehager, noe som medfører at barn som begynner i samme klasse kan ha svært forskjellig utgangspunkt. Derfor er det utarbeidet felles retningslinjer for innholdet i deler av opplegget for de eldste barna i barnehagene i Lillehammer kommune. Slik kan skolene bygge videre på det barna har med seg fra barnehagen. Overgangen fra barnehagen til skolen skal ses på som en prosess, og ikke en enkelthendelse. «Når skolen bygger på og viderefører det barna lærte i barnehagen, blir det kontinuitet i læringsprosessen», jf. Plan for overgang og sammenheng mellom barnehage og skole i Lillehammer kommune.

Klubben er vårt lille ekstra for de barna som går sitt siste år i barnehagen. I år startet klubben med svømmeopplæring på Jorekstad fritidsbad fra uke 34 frem til og med uke 40. På klubb dager fra uke 42 vil det være variasjon mellom turer/utflukter utenfor barnehagen, og lek og aktiviteter i barnehagen som fremmer finmotorikken, konsentrasjonsevnen, leselyst, og interesse for bokstaver og tall. Vi ønsker at det siste året i Nybu Barnehage skal være et år barna får kjenne på det å være størst, på å våge å utfordre seg selv, tørre å «strekke» egne grenser, og kjenne stor glede av å mestre. Vi er opptatt av å gi barna gode naturopplevelser, mestringsfølelse og masse turglede gjennom ulike turer i skog, mark, fjell og by gjennom de ulike årstidene. Valgene vi tar i planleggingen og gjennomføringen av klubb dagene baseres i veldig stor grad på barnehagens verdiord: **TID** - **TRYGGHET** - **VENNSKAP**, og medbestemmelse i innholdet disse dagene står svært høyt.

I Klubben skal barna få **TID** til å
...leke!
...mestre!
...oppleve!
...bygge gode relasjoner!
...modnes!
...være barnehagebarn!
...bli trygge!

Vi jobber for at barna skal bli **TRYGGE**
...på seg selv!
...i relasjon med andre!
...på overgangen til skolen!

For å bygge gode og solide **VENNSKAP** har vi stort fokus på lek, språk og sosial kompetanse. Dette jobber vi med både på klubb dagen og ellers på avdelingen. I klubben skal vi jobbe mye med bøkene «Bukkene Bruse begynner på skolen», «Geitekillingen som kunne telle til ti» og «Lille Lykke skriver» ved høytlesning, fortelling, dramatisering og kreative prosjekter.



MATSERVERING

Som barnehage skal vi legge til rette for at alle barn kan få oppleve matglede og matkultur.

«Gjennom medvirkning i mat- og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse» (Jfr. rammeplan for barnehagen). Det er viktig at vi legger til rette for at måltidene og matlagingen i vår barnehage bidrar til glede og deltakelse i måltidene, gode samtaler og fellesskapsfølelse hos barna. Vi skal også gi barna innsikt i matens opprinnelse, produksjon og veien fra mat til måltid.

I Nybu Barnehage følger vi Helsedirektoratets anbefalinger og faglige retningslinjer til barnehager, som blant annet sier at det skal tilrettelegges for måltider som varer minst 30 minutter, servere frukt og grønnsaker hver dag, god håndhygiene, variert mat i tråd med Helsedirektoratets kostråd, etc.

Vi serverer hjemmelaget og variert mat med fokus på gode og sunne råvarer som f.eks.: ulike typer fisk, karbonadedeig istedenfor kjøttdeig, ulike fiskepålegg, egg hver uke, fullkornspasta, lettmelk og vann til måltider, vann som tørstedrikk, ulike vegetariske supper ukentlig.



GLINT FRA VÅRE TRADISJONER I NYBU BARNEHAGE



VÅRT SAMARBEID MED BIRKEBEINEREN FRILUFTSBARNEHAGE

Vi har over flere år etablert et godt og nært samarbeid med personalet i Birkebeineren Friluftsbarnehage gjennom felles personalmøter, planleggingsdager og foredrag med eksterne foredragsholdere. Dette har knyttet oss sammen som profesjonsgruppe der vi kan dele erfaringer, kompetanse, opplevelser, ideer og historier fra barnehagehverdagen, samt være kreative sammen. Siden vi er to forholdsvis små barnehager som er enkeltstående ser vi stor nytte av dette samarbeidet for stadig å være i bevegelse, «se» utover vår egen arbeidspraksis, og samtidig kunne dele på utgifter til bl.a. foredragsholdere. Vårt samarbeid har til nå tatt for seg fagområdet «natur, miljø og teknologi», «lek», «vold og overgrep» og «psykisk helsefremmende barnehager» som jobber for at barna skal oppleve mestring og stå støtt i eget liv. Vi jobber stadig med disse temaene og målet er alltid at det skal befestes seg i personalgruppen og jobbes aktivt med i hverdagen. Hovedmålet er å styrke personalet i temaene, slik at vi utfører jobben vår stadig bedre.

Vi opplever at samarbeidet gir økt kompetanse, større fagmiljø, gode og utviklende samtaler, refleksjoner, gode opplevelser og glede.

Vi fortsetter vårt samarbeid med fokus på barns psykisk helsefremmende barnehagemiljø. Vi vil jobbe med psykisk helse og livskunnskap i et livsløpsperspektiv. Livsmestring vokser frem i møte mellom barn og ansatt, gjennom bevisst bruk av hvordan vi møter og hjelper barna i både lek, læring og følelser. Hvordan kan vi gi barna et godt grunnlag for å møte både medgang og motgang, og hvordan kan vi forstå barnas egen utvikling og behov i de ulike fasene slik at vi møter de på riktig måte for å bygge livsmestring.

I møte med dette vil risikofylt lek være sentralt for begge barnehagene de neste årene. Hvordan vi kan tilrettelegge lekemiljøene både ute og inne, samt hvordan vi kan bevisstgjøre og styrke alle voksne vil vi samarbeide om gjennom grupperefleksjoner, foredrag av Rasmus Kleppe, og fysisk tilrettelegging av barnehagemiljøet. I tillegg skal alle ansatte arbeide med egenutvikling og egenledelse, og utvalgte personalmøter vil deles slik at ledergruppen har eget møte og de pedagogiske medarbeiderne har eget møte. Slik kan vi som ledere tilrettelegge med mer hensiktsmessige oppgaver til de ulike profesjonsgruppene i barnehagene.

Denne høsten skal vi ha felles plandag med Lillehammer kommune med Roger Finjordet som foreleser: «Jakten på det gode laget – laget rundt barna». Det blir en halv dag med forelesing og deretter skal Birkebeineren og Nybu arbeide sammen med etterarbeid. Dette ser vi veldig frem til å delta på i fellesskap.





NYBU BARNEHAGE
NYBUVEGEN 39
2609 LILLEHAMMER

TLF: 45 00 97 42

E-POST: kontor@nybu.no

HJEMMESIDE: www.nybu.barnehage.no